

Входять хлопчик і дівчинка в українському вбранні. У руках запалені свічки. Читають «Молитву до мови» Катерини Мотрич.

Дівчинка. Мово! Пресвята Богородице мого народу! З чорнозему, з любистку, м'яти, рясту, євшан-зілля, з роси, з Дніпровської води, від зорі і місяця народжена.

Мово! Мудра Берегине, що не давала погаснути земному вогнищу роду нашого і тримала народ на небесному Олімпі волелюбності, слави і гордого Духу.

Хлопчик. Мово! Велична молитва наша у своїй нероздільній трійці, що еси ти і Бог Любов, і Бог Віра, і Бог Надія! Мово, що стояла на чатах коло вітваря нашого національного храму й не пускала туди злого духа виродження, злого духа скверноти, ганьби. Тож висвячувала душі козацького народу спасенними молитвами і небесним вогнем очищення, святими водами Божого річища, щоб не змалів і не перевівся нарід той. І множила край веселий, святоруський, люд, хрещений талантами, невмирущим вогнем пісень і наповнювала душі Божим сьайвом золотисто-небесним, бо то кольори духовності й Божого знамення.

Дівчинка. Мово моя! Звонкова кринице на дорозі нашої долі. Твої джерела б'ють десь від магми, тому й вогненна така. А вночі купаються в Тобі ясні зорі, тому й ласкава така. Тож зцілювала Ти втомлених духом, давала силу, здоров'я, довгий вік і навіть безсмертя тим, що молилися на дароване Тобою Слово. Бо «Споконвіку було Слово. І Слово було у Бога. І Слово було Бог».

Виходять Соняшник, Калинка, Барвінок

Соняшник. Я – син Сонця і Землі української, символ світла і життєствердження.

Калинка. Я – символ рідного краю, родинного достатку, а ще дівочої краси й вірності.

Барвінок. Я – символ віри у свої сили. Благословенним і чарівним уважають той край, де росте барвінок. Недаремно Україну називають барвінковим краєм.

Усі разом. Ми щиро вітаємо всіх на святі української мови!!!

-

На сцені з'являються ведучі

Ведучий. «Найбільше і найдорожче добро в кожного народу — це його мова, ота багата скарбниця, в яку народ складає і своє давнє життя, і свої сподіванки, розум, досвід, почування»,— писав Панас Мирний.

Ведуча. За рішенням ЮНЕСКО 21 лютого всі народи Землі відзначають Міжнародний день рідної мови.

Ведучий. Це свято уже сьогодні крокує по планеті. І кожен громадянин будь-якої країни відчуває свою причетність до свого народу, до своєї мови. Створена на світанку людської історії, мова розвивається, живе в народі.

Ведуча. За приблизними підрахунками, на земній кулі сьогодні понад 3000 мов, і кожна з них має право на своє існування, на своє життя, бо мова – це той інструмент, який об'єднує націю, народ у єдине ціле. Це великий скарб, який треба шанувати, берегти і розумно збагачувати.

Ведучий. Життя мови залежить від народу, який несе її у своїй душі, у своїх звичаях, традиціях, у своїх піснях і у своїй культурі. Рідна мова – це мова батька, мова мами, це мова народу, рідна мова – це мова серця.

Читець.

Йшли віки,

І були українці,

І сотворилося слово українське,

І як сталося так,

то сказало собі слово

по-своєму і благословилося,

І прилетіли птиці,

І вродилася калина,

І було солодко,

І було гірко,

І стало все називатися:

і земля,

і матір,

і вітчизна – по-українському.

Читець.

Мова кожного народу

неповторна і — своя;

в ній гримлять громи в негоду,

в тиші — трелі солов'я.

На своїй природній мові

І потоки гомонять;
Зелен-клени у діброві
По-кленовому шумлять.
Солов'їну, барвінкову,
Колосисту — на віки —
Українську рідну мову
В дар мені дали батьки.
Берегти її, плекати
Буду всюди й повсякчас,—
Бо ж єдина — так, як мати,—
Мова в кожного із нас.

Ведучий. Золота струна мови — символ таланту, краси і добробуту народу. Вона піснею бринить у його душі, барвисто квітує на рушниках та килимах, дивує вигадливістю кольорових мініатюр на писанках, але найголосніше озивається в пісні.

Пісня (_____)

Ведуча. Рідне слово невід'ємне від рідного краю, батьківської хати, материнського тепла. Рідне слово – відгомін історії батьківщини.

Ведучий. Мова єднає між собою різні покоління людей, вона передається як заповіт, як найдорожча спадщина.

Ведуча. З ранку й до вечора навколо нас звучить мова... Ось у сусідній кімнаті з кимось говорить мама, чується голос телеведучої, а з вулиці долітають ледь чутні розмови людей. Ми так звикли до цього, що майже, не помічаємо звучання мови, а чуємо її лише тоді, коли вона звернена до нас безпосередньо.

Ведучий. А тепер уявіть на хвилинку, що мови нашої – та й інших мов на світі – немає. Якою була б земля? Якими були б ми? Навіть уявити важко, яка б це була сумна й похмура картина. Стіною стоять непрохідні ліси, а в них — хижі звірі, гадюки, сови – і люди, які сторожко оглядаються й рухами намагаються хоч якось домовитися...:

Ведуча. Страшно? Але ж саме так було багато тисяч років тому. Та минав час, люди змінювались. Народжувалися перші слова – назви предметів та дій. З часом звукова мова розвивалась, удосконалювалась, аж поки не стала такою, якою ми тепер користуємось.

Читець

Не цурайтесь мови - мови тата й мами,
Мови діда й баби, предків наших всіх,
Бо її цуратись - сором непошани,
Бо її цуратись - перед Богом гріх!
На землі народів Бог створив багато
І подарував їм скарб усяких мов,
А у кожна мову, гарну і багату,
Вклав свою небесну ніжність і любов.
Всі народи світу - то Господні діти,
Всіх народів мови - то Господній дар,
Але мова мами - найрідніша в світі,
В ній є все: і святість, і краса, і чар.

Ведучий. На давніх слов'янських землях наливалось життєдайною силою, вбирало веселкову багатобарвну красу українське слово.

Ведуча. У мові – уся доля народу. Без неї немає нас, немає минулого і майбутнього. Рідне слово увібрало в себе віковичний плин Дніпра, шурхіт колосся, шепіт дібров, спів соловейка.

Читець.

Люблю, мов сонце, материнську мову...

Нам кожна братня мова дорога.

Грінченко й Даль ведуть у даль чудову.

О словників жага, віків снага!

А слово і голубить, і карає,

А слово і вбиває, й воскреша...

Ти, мово, - море, небо неокрає,

Безсмертність наша, правда і душа.

Чи здатна розгулятись бездуховність,

Якщо в душі цвіте віків любов!

Глибинна мови рідної верховність,

Духовна чарівливість братніх мов...

Читець.

Все в тобі з'єдналося, злилося –

Як і поміститися в одній! –
Шепіт зачарований колосся,
Поклик із катами на двобій.
Ти даєш поету дужі крила,
Що підносять правду в вишину,
Вченому ти лагідно відкрила
Мудрості людської глибину.
І тобі рости й не в'януть зроду,
Квітувать в поемах і віршах,
Бо в тобі – великого народу
Ніжна і замріяна душа.

Ведучий. Вперше українську народну мову було піднесено до рівня літературної наприкінці XVIII століття з виходом у 1798 році першого видання "Енеїди" Івана Котляревського, який вважається зачинателем нової української літературної мови

Ведуча. А її основоположником є Т. Г. Шевченко, який своїм величезним талантом розкрив невичерпні багатства народної мови, осягнув її, і як ніхто, розкрив чудову, чарівну музику українського слова:

Ну що б, здавалося, слова...

Слова та голос –

Більш нічого.

А серце б'ється – ожива,

Як їх почує.

Знать, од Бога

І голос той, і ті слова

Ідуть меж люди...

Читець.

З глибини років зросла ти, рідна мово,

В колисці величавої Русі,
В жорстоких битвах, у гаях-дібровах,
У буйних травах ковили, в росі.
Тебе гострила на своїх порогах
Козацька горда Запорозька Січ.
Збирав Сковорода у сакви на дорогах
Народну мудрість – найціннішу річ.
А згодом наш полтавець Котляревський
Над краєм соловейком заспівав,
Вінок лавровий мові українській
З Наталкою й Енеєм готував.
І передав довершити Тарасу,
Щоб мова розлилася, мов Дніпро,
І понесла «Кобзар» у храм Пегасу,
У світ широкий людям на добро.

Ведучий. Мова наша поетична і ніжна, в ній невичерпна криниця багатства. Скільки б не звертався до неї, а кожного разу відкриваєш щось нове. Про багатство і красу української мови захоплено відгукуються не лише її носії, але й іноземці. Ось яка розмова відбулася далекого 1916 року в купе поїзда «Львів – Відень».

Інценівка «Краса і багатство української мови».

Ведуча. Було це давно, ще за старої Австрії в далекому 1916 році. У купе вагона 1-го класу швидкого поїзда «Львів – Відень» їхали чотири пасажири: англієць, німець, італієць і українець – відомий львівський артист Богдан Костів. Балачки велися навколо різних проблем і тем, нарешті заговорили про мови: чия мова найкраща і котрій із них належить світове майбутнє.

Першим заговорив **англієць:**

– Англія – країна завойовників, мандрівників і мореплавців. Англійська мова - це мова Шекспіра, Байрона, Діккенса, Ньютона, Дарвіна. Безумовно, англійській мові належить світове майбутнє.

– Ні в якому разі. Німецька мова – це мова двох великих імперій: Великонімеччини й Австрії, які займають більше половини Європи. Це мова

філософії, техніки, армії, медицини, мова Шиллера, Гегеля, Канта, Вагнера, Гете, Гейне. І тому, безперечно, німецька мова претендує на світове панування.

– Панове, ви обидва не маєте рації. Італійська мова – це мова сонячної Італії, мова музики й кохання. Мелодійною італійською мовою написані кращі твори епохи Відродження, твори Данте, Боккаччо, Петрарки, лібрето знаменитих опер Верді, Пучіні, Россіні, Доніцетті. Тому італійська мова має бути провідною в світі.

Українець довго думав, нарешті промовив:

– Я також міг би сказати, що моя рідна мова – це мова незрівняного сміхотворця Котляревського, мова геніального Тараса Шевченка. До пророчих передбачень Шевченківської поезії досі ніхто у світі так і не піднявся. Це лірична мова кращої з кращих поетес світу – Лесі Українки, мова нашого філософа-мислителя Франка, який вільно володів чотирнадцятьма мовами, в тому числі й названими тут. Нашою мовою звучить понад 300 тисяч народних пісень, тобто більше, ніж у вас усіх разом узятих. Я можу назвати ще багато славних імен свого народу, проте вашим шляхом не піду. Ви ж, по суті, нічого не сказали про багатства й можливості своїх мов. Ну, могли б ви своїми мовами написати вірш, в якому б усі слова починалися з однакової літери?

– Ні, ні, ні! Це неможливо, - відповіли в один голос італієць, німець та англієць.

– Це у вас неможливо, а нашою мовою це зовсім просто. Назвіть якусь букву, - звернувся він до німця.

– Наприклад, букву «С».

– Гарзд, хай буде «С».

САМОТНІЙ САД

Сипле, стелить сад самотній

Сірий смуток – срібний сніг.

Сумно стогне сонний струмінь,

Серце слуха скорбний сміх.

Серед саду страх сіріє,

Сад солодкий спокій снить,

Сонно сиплються сніжинки,

Струмінь стомлено сичить.

Срібні співи серенад.

Срібно стеляться сніжинки –

Спить самотній сад.

– Геніально! Незрівнянно! – закричали англієць та італієць. Потім усі замовкли. Говорити вже не було потреби.

Ведучий. Так, українською мовою можна передати будь-які події, слів вистачить, щоб описати сміх і смуток, найтонші й найскладніші почуття та думки, найвищу красу, задовольнити найвитонченіший смак. Все у ній є, тільки треба наполегливо вивчати, безмежно любити її і пишатися нею.

Ведуча. Як чудово, коли народ зберігає свою мову. Адже мова — це показник існування нації. Поки існує мова, існує народ. У різних куточках світу лунає сьогодні українська мова. Де б не проживали представники української діаспори: в Німеччині чи Австралії, Сполучених Штатах Америки чи в Канаді,— скрізь вони утворюють свої національні осередки, відкривають українські школи, випускають українську пресу, передають із покоління в покоління рідну мову, аби не загубився український родовід серед інших національностей.

Ведучий. На весь світ стало відомим ім'я Петра Яцика, українського мецената з Канади, який започаткував проведення Міжнародного конкурсу знавців української мови, спрямованого на пропаганду і підтримку розвитку української мови.

Читець.

Радію я, неначе на весіллі,

Коли почую серед наших скрут –

Живуть у світі українські сім'ї

І рідну мову свято бережуть.

Де б не жили – в Америці, в Китаї,

В Австралії,– збираються гуртом

І діточок вкраїнської навчають,

Пісень співають, тужать за Дніпром.

Коли ж я чую тут, у ріднім краї,

Як зневажають мову паничі,

Така образа душу обіймає –

Хоч стій, хоч падай, плач або кричи!

Людей в народ єднає тільки мова,

Бо в ній душа, а не самі слова.

Все в світі починається із слова,

Є мова – значить нація жива.

Ведуча. Сьогодні українська мова є мовою великого європейського народу, нею повинен пишати й залюбки користуватись кожен українець. Одначе, на історичному шляху нашої держави не раз проголошували її приреченою на вимирання, але вона виживала тому, що була не тільки формою, а й Буттям нації.

Ведучий. Всілякі колонізатори різних мастей і гатунку протягом століть, ведучи загарбницьку політику щодо України, через люті обмеження і заборони хотіли позбавити її корінних жителів рідної мови. Та наш народ не здався і не зневірився, а героїчно відстояв, зберіг і збагатив українську мову.

Ведуча. Більш як 300-річне поневолення України, спершу російською імперією, польською шляхтою, а останні 70 років тоталітарним більшовицьким режимом, не минули для української нації безслідно.

Ведучий. На гордо піднесену голову українського слова сипалися процеси, циркуляри, укази. Антиморальне винищення найціннішого скарбу, найбільшого духовного багатства нашого народу відбувалось поетапно.

Ведуча. Ось кілька сторінок «Скорботного календаря української мови»:

-

Виходять учні з листками в руках, на яких написані дати

- 1720 рік - російський цар Петро I заборонив друкувати книги українською мовою.
- 1775 рік - зруйновано Запорозьку Січ і закрито українські школи при полкових козацьких канцеляріях.
- 1863 рік — року вийшов таємний Валуєвський циркуляр про заборону видавати підручники, літературу для читання та релігійні книги українською мовою.
- 1876 рік — указ російського царя Олександра II про заборону української мови й книг, які виходили за кордоном імперії, головним чином у Львові, Женеві. Цей указ увійшов в історію переслідувань українського слова під назвою «Емського» .
- 1884 рік — закрито всі українські театри.
- 1908 рік - вся культурна й освітня діяльність в Україні визнана царським урядом Росії шкідливою.
- 1914 рік — російський цар Микола II ліквідує українську пресу - газети й журнали.

- 1938 рік — сталінський уряд видає постанову про обов'язкове вивчення російської мови, чим підтинає коріння мові українській.

- 1983 рік — видано постанову про так зване посилене вивчення російської мови в школах, що призвело до нехтування рідною мовою навіть багатьма українцями.

- 1989 рік - видано постанову, яка закріплювала в Україні російську мову як офіційну загальнодержавну мову, чим українську мову було відсунуто на другий план.

Читець.

Мово моя, непокірна і мила,
Ти все живеш і дзвениш.
Скільки рубали у тебе крила,
Думали – не полетиш!
Скільки тебе заставляли мовчати,
Скільки палала в вогні!
Мово моя, ти народом почата,
Ти у народі живеш і в мені.
Рідна моя, непокірна і мила,
Наче гірське джерело,
Звідки у тебе береться сила,
Щоб побороти зло?

Ведучий. У 1991 р. була прийнята державна програма реалізації української мови та мов національних меншин до 2000 року.

Ведуча. Чи звернули ви увагу на те, що ми всі і вся-вся Україна мали ще до 2000 року добре засвоїти і навчитись рідної мови, а ми й по сьогодні досконало не володіємо нею.

Читець.

Споконвіку в держави, у нації
Стало добрим законом, панове:
Жить не може людина у Франції
І не знати французької мови.
То вода для людини для спраглої,

Джерело життєдайне, чудове.

Жить не може людина у Англії

І не знати англійської мови.

В кожній мові – квітіння конвалії,

Гуркіт грому і гомін діброви.

Жить не може людина в Італії

І не знати італійської мови.

Із колиски до миті останньої

Є в людей розуміння здорове:

Жить не може людина в Іспанії

І не знати іспанської мови.

Хай слова вирізняються в реченні,

Як зерно, а не жмуття полови.

Жить не може людина в Туреччині

І не знати турецької мови.

Може, в мене поняття і спрощені,

Та тримаюсь такої основи:

Жить не може людина в Угорщині

І не знати угорської мови.

Жить не можна в Норвегії, Швеції,

Вже й в Прибалтиці, вже і в Молдові,

У Німеччині, в Польщі, у Греції

І не знати державної мови.

Тож думки пропливають, як тіні,

В далину, в безгоміння Дніпрове:

Жити можна лише в Україні

І не знати української мови...

Ведучий. А все тому, що й досі сидить у душах багатьох отой комплекс меншовартості, насаджуваний віками неволі. Мовляв, українською говорити не

престижно, бо це мова сільська, груба й не модна.

Читець. Мені сказав один ханжа,
Що наша мова геть відстала,
Що краще б личила мені чужа,
Немов до хліба – кусень сала,
Що весь мій поетичний план
Спинитись може на підході,
Що я – останній з могокан,
Що наша мова вже не в моді.
Гей, проповіднику! Стривай!
Твої слова – старенька ряса.
Я не піду в твій тихий рай.
Я – син великого Тараса.
Як Прометей не вмер від ран,
Не вмер і мова – гарна з роду.
Я – не останній з могокан,
Я – син великого народу!

Читець 1.

Хто сказав, що наша мова груба?
Груба лиш тому, кому не люба.
Де іще від матінки-матусі
Ти почуєш: спатоньки-спатусі?
Ну яка на світі знає мова
Зменшувальні форми дієслова?
Хоч у нас і кажуть, що невістка
Буцімто чужа у хаті кістка,
Та недавно у одній господі
Чув таке я, що повірить годі.

Каже до невістоньки свекруня:

“Ти вже хочеш їстоньки, Віруню?”

Читець 2.

Хто ж сказав, що мова наша груба?

Груба лиш тому, кому не люба.

Ну, скоріше, незбагненна мова,

Лагідна, чарівно-загадкова.

Де ще в світі є така країна,

Як терпляча Україна-ненька,

Щоби тих, хто їй завдав руїни,

Звала незлобиво – воріженьки?

Ведучий. Як бачимо, українською мовою можна передати будь-які події, слів вистачить, щоб описати сміх і смуток, найтонші й найскладніші почуття та думки, найвищу красу, задовольнити найвитонченіший смак. Все у ній є, тільки треба наполегливо вивчати, безмежно любити її і пишатися нею.

Ведуча. Та й любов до Батьківщини неможлива без любові до рідного слова. Тільки той може осягнути розумом і серцем красу, велич і могутність Батьківщини, хто збагнув красу, відтінки й пахощі рідного слова, хто дорожить ним, як честю рідної матері, як добрим ім'ям своєї родини.

Ведучий. Тож починаймо працювати – утверджуймо рідну мову насамперед активною дією задля її зміцнення та поширення, її ретельнішим вивченням, ставаймо взірцем мовного смаку й майстерності!

Читець.

Оберігайте мову, мов дитину,

З колиски рідну мову бережіть!

Це – наша спільність. Мова – це людина,

Бо з нею нероздільна і єдина,

Без мови неможливо вік прожить.

Оберігайте нашу рідну мову.

Що нас веде по стежці пізнання.

Це мудрих предків незабутнє слово,

Що гідне найсвятішої любові,
Без нього ми блукаєм навмання.

Що ми без мови? Без води криниця,
Без плоду нива, квітка без бджоли.
Це наша пісня, пісня-чарівниця,
Це вічного і мудрого скарбниця,
Це – наші крила. З нею ми орли.

Хай рідна мова квітне, мов калина,
Ми – українці, всі ми – земляки,
Єдина мова – нація єдина.
Без неї не воскресне Україна,
А з нею ми – безсмертні на віки!

Вірш “Молитва української мови”

Коли до серця крадеться тривога,
За долю України я боюсь.
З молитвою звертаюся до Бога
І мовою вкраїнською молюсь.
Прошу для України в Бога щастя
І захисту для всіх її дітей
А мова українська, мов причастя,
Теплом своїм торкається грудей.
О Боже мій великий, всемогутній,
Мою вкраїнську мову порятуй
І в день свого пришествя, в день майбутній
Вкраїні щастя й долю подаруй
Коли до серця крадеться тривога,
За долю України я боюсь
З молитвою звертаюся до Бога

І мовою українського молюсь.